

ТЕМАТИЧЕН КОНСПЕКТ
за изпита за придобиване на право
за упражняване на дейност като инвестиционен консултант

Част Първа
Икономика
(тегло в изпита: 5%)

Тема 1: Анализ на търсенето и предлагането

1. Търсене и предлагане.
2. Еластичност.

Тема 2: Парична и фискална политика

1. Пари и инфлация.
2. Парична политика.
3. Фискална политика.

Тема 3: Съвкупно търсене и предлагане. Цени и икономически растеж

1. БНП, БВП.
2. Съвкупно търсене и предлагане.
3. Фактори, които влияят върху икономическия растеж.

Тема 4: Валутни курсове

1. Пазар на валута - котировки, спред, кръстосани курсове, арбитраж.
2. Фактори, които влияят върху цената на валутата.
3. Паритет на валутните курсове. Плаващи и фиксирани валутни курсове.
4. Абсолютна и относителна покупателна способност.

Част Втора
Финансови пазари
(тегло в изпита: 10%)

Тема 5: Финансови пазари - същност, видове, особености

1. Същност на финансовите пазари.
2. Функции на финансовите пазари.
3. Видове финансови пазари.

Тема 6: Участници на финансовите пазари - световен опит и българска практика

1. Инвестиционни посредници - същност и роля.
2. Управляващи дружества.
3. Алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове. Хедж фондове.
4. Дружества със специална инвестиционна цел. Дружества за секюритизация.
5. Колективни инвестиционни схеми. Национални инвестиционни фондове. Борсово търгувани фондове.
6. Пенсионни фондове.
7. Застрахователни компании.

Тема 7: Инфраструктура на финансовите пазари

1. Видове системи за търговия - непрекъснатата система и аукцион.
2. Формиране на търсене, предлагане и цена на ценни книжа. Видове поръчки (нареждания).
3. Сключване и приключване на сделки с финансови инструменти. Процедури за клиринг и сетълмент.
4. Правила за търговия на регулирания пазар.

5. Обясняване и изчисляване на маржин покупките и къси продажбите (margin and short trades).
6. Регулирани пазари - организация и принципи на функциониране. Гарантиране на сделките. Правила за поведение. „Българска фондова борса“ АД. Дейност на Арбитражния съд при „Българска фондова борса“ АД.
7. Сделки на извънборсов пазар на финансови инструменти.
8. Многостранна система за търговия.
9. Видове индикатори на финансовите пазари - пазарни индекси.
10. Централни депозитари на ценни книжа. „Централен депозитар“ АД.

Част Трета

Регулиране на финансовия пазар в България (тегло в изпита: 10%)

Тема 8: Регулиране на финансовия пазар в България

1. Комисия за финансов надзор. Регулативни и контролни функции.
2. Нормативни актове на КФН, касаещи инвестиционния надзор.
3. Регулиране на дейността на инвестиционните консултанти и брокерите.
4. Регулиране на дейността на инвестиционните посредници.
5. Регулиране на дейността на управляващите дружества и управляваните от тях колективни инвестиционни схеми и национални инвестиционни фондове.
6. Регулиране на дейността на алтернативни инвестиционни фондове и лица, управляващи алтернативни инвестиционни фондове.
7. Регулиране на инвестиционната дейност на банки и пенсионни фондове.
8. Регулиране на дейността на публичните компании.
9. Регулиране на дейността на дружествата със специална инвестиционна цел и на дружествата за секюритизация.

Част Четвърта

Анализ на финансови отчети (тегло в изпита: 10%)

Тема 9: Основни елементи на счетоводните отчети

1. Баланс.
2. Отчет за дохода.
3. Отчет за паричните потоци. Парични потоци от оперативна дейност (CFO). Парични потоци от инвестиционна дейност (CFI). Парични потоци от финансова дейност (CFF).

Тема 10: Анализ на финансови коефициенти

1. Коефициенти за ефективност.
2. Коефициенти за ликвидност.
3. Коефициенти за рентабилност.
4. Коефициенти на финансова автономност.
5. Система за анализ на Дюпон.

Част Пета

Корпоративни финанси (тегло в изпита: 10%)

Тема 11: Капиталово бюджетиране.

1. Избор на инвестиционни проекти. Капиталова структура.
2. Обясняване на принципа на капиталовото бюджетиране.
3. Оценка на финансовата ефективност на инвестиционни проекти

- 3.1. Нетна настояща стойност (NPV).
- 3.2. Вътрешна норма на възвращаемост (IRR).
- 3.3. Период на изплащане (Payback period).
- 3.4. Дисконтиран период на изплащане (Discounted payback period).
- 3.5. Индекс на рентабилността (Profitability index, PI).
4. Обясняване и интерпретиране на капиталовата структура.
5. Изчисляване на средно-претеглена цена на капитала.

Тема 12: Дивидентна политика.

1. Ефект върху нетната балансова стойност на акция от обратно изкупуване, когато пазарната цена е под нетната балансова стойност.
2. Теории за предпочитанията на инвеститорите относно дивидентната политика.

Част Шеста **Възвръщаемост и риск** *(тегло в изпита: 10%)*

Тема 13: Стойност на парите във времето

1. Обясняване на концепцията за настояща и бъдеща стойност.
2. Изчисляване на бъдеща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
3. Изчисляване на настояща стойност на един паричен поток и на серия от парични потоци.
4. Изчисляване на проста и сложна лихва.
5. Изчисляване на номинална и ефективна възвръщаемост за различни периоди.
6. Изчисляване на номинална и реална възвръщаемост.
7. Изчисляване на текуща възвръщаемост, капиталова възвръщаемост и обща възвръщаемост.
8. Изчисляване стойността на анюитет и вечна рента (перпетюитет).

Тема 14: Анализ на риска

1. Обясняване на концепцията за очаквана възвръщаемост и риск.
2. Изчисляване на очакваната възвращаемост на финансовите инструменти.
3. Изчисляване и интерпретиране на мерките за риск на финансовите инструменти: стандартно отклонение, дисперсия.
4. Обясняване и определяне на стойност под риск на финансовите инструменти при различни нива на доверие и за различни времеви периоди.
5. Разграничаване и обясняване на общ пазарен риск и специфичен риск на емитента.
6. Разграничаване и обясняване на риск на емитента и риск на ценните книжа, издадени от емитента.

Тема 15: Техническият анализ

1. Общи понятия в техническия анализ.

Част Седма **Оценка и приложение на финансови инструменти** *(тегло в изпита: 30%)* **Въведение**

Тема 16: Финансови инструменти. Същност и видове.

1. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите на паричния пазар.
2. Изброяване, разграничаване и обясняване на характеристиките на инструментите с фиксиран доход.
3. Разграничаване и обясняване на характеристиките на обикновените и привилегированите акции.
4. Изброяване, разграничаване и обясняване на основните видове деривативни инструменти.

Секция 1: Оценка на акции

Тема 17: Анализ на индустрията, определяне на изискваната норма на възвращаемост на собствения капитал (CAPM и bond yield method) и дългосрочен растеж в моделите за оценка на акции (g)

1. Разграничение между основните модели за анализ на индустрията - анализ на търсенето, анализ на жизнения цикъл на индустрията, анализ на конкурентните предимства на дружеството и др.
2. Обясняване и интерпретиране на петте конкурентни сили на Майкъл Портър, които формират корпоративната стратегия.
3. Обясняване и интерпретиране на капиталовата структура на дружество.
4. Изчисляване на изискваната норма на възвращаемост на собствения капитал - CAPM и Bond yield method.
5. Изчисляване на дългосрочния растеж в моделите за оценка на акции (g) и фактори, влияещи върху него.

Тема 18: Модел на дисконтираните дивиденди (Dividend Discount Model)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Изчисляване на стойността на акция с еднофазен модел (модел на растеж на Гордън - Gordon growth model) и неговата приложимост.
3. Изчисляване на стойността на акция с двуфазен, H-модел и трифазен модел и тяхната приложимост.
4. Изчисляване на стойността на преференциални акции с фиксиран дивидент.
5. Изчисляване на терминална стойност.

Тема 19: Модел на дисконтираните парични потоци (Free Cash Flow Valuation)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Обясняване на формулите за паричните потоци на собствения капитал (FCFE) и паричните потоци на дружеството (FCFF).
3. Интерпретиране как дивидентите, издаване на нови акции, обратно изкупуване и промяна в капиталовата структура влияят върху изчисляването на FCFE и FCFF.
4. Изчисляване и разграничаване на стойността на акция с едностепенен, двустепенен и тристепенен модел на дисконтираните парични потоци.
5. Изчисляване на терминална стойност.

Тема 20: Модел на пазарните множители (Price и Enterprise Multiples)

1. Определяне на ситуации, в които моделът е приложим.
2. Разграничение между предимствата и недостатъците на различните множители (Price и Enterprise multiples).
3. Разграничение между пазарно-основани (Method of comparables) и фундаментално-основани множители (Method based on forecasted fundamentals) и интерпретиране на факторите, които оказват влияние върху тях.
4. Изчисляване на пазарно-основани (Method of comparables) и фундаментално-основани множители (Method based on forecasted fundamentals).
5. Изчисляване на цена на акция въз основа на пазарните множители.

Секция 2: Оценка на инструменти с фиксиран доход

Тема 21: Оценка на различни видове облигации

1. Изчисляване стойността на обикновени облигации.
2. Изчисляване стойността на облигации с нулев купон.
3. Изчисляване стойността на облигации с плаващ купон.
4. Интерпретиране на мерките за риск на финансовите инструменти с фиксиран доход – общи понятия.

Секция 3: Деривативни инструменти

Тема 22: Суапове – общи понятия

Тема 23: Опции. Общи понятия. Фактори, влияещи върху цената на опцията (гръцки букви)

1. Модел на Black-Scholes-Merton.
2. Обясняване на основните фактори, влияещи върху цената на опцията.

Тема 24: Фючърси и форуърди – общи понятия.

Част Осма

Управление на портфейли (тегло в изпита: 15%)

Тема 25: Основни принципи и теории при управлението на портфейли

1. Обясняване на процеса по управлението на портфейли.
2. Обясняване и интерпретиране на инвестиционни цели и ограничения.

Тема 26: Въведение в управлението на портфейли

1. Обясняване на рисковата (не)толерантност.
2. Обясняване на портфейлна теория на Марковиц. Обясняване и разграничаване на компоненти на портфейлния риск.
3. Обясняване, изчисляване и интерпретиране на вариация и стандартно отклонение. Ковариация и корелация. Ефективна граница (Markowitz Efficient Frontier). Оптимален портфейл.
4. Обясняване на CML - Capital Market Line. Пазарен портфейл. Систематичен и несистематичен риск. CAPM - Capital Asset Pricing Model. Security Market Line (SML). Разлика между CML и SML.
5. Обясняване на многофакторни модели.
6. Обясняване и разграничаване на типове управление на портфейл. Бенчмарк анализи.

Тема 27: Оценка на представянето на портфейл

1. Изчисляване и интерпретация на коефициент на Шарп, Алфа, Коефициент на Трейнър.
2. Изчисляване и интерпретация на Сортино коефициент.

ЛИТЕРАТУРА

за подготовка за изпита за придобиване на право за упражняване на дейност като инвестиционен консултант:

За всички посочени източници може да се използва и по-късно издание, ако има такова.

1. Боди Зв., Кейн Ал., Маркърс Ал., Инвестиции, Натурела, 2000;
2. Петранов С., Инвестиции, Класика и Стил, 2015;
3. Мишкин Ф., Теория на парите, банковото дело и финансовите пазари, Изток – Запад, 2014;
4. Младенов М., Пари. Банки. Кредит, Тракия М, 2009;
5. Michael Parkin, Economics, Addison Wesley, 2005.

Нормативни актове:

1. Закон за публичното предлагане на ценни книжа;
2. Закон за прилагане на мерките срещу пазарните злоупотреби с финансови инструменти;
3. Закон за Комисията за финансов надзор;
4. Закон за дружествата със специална инвестиционна цел и за дружествата за секюритизация;
5. Закон за пазарите на финансови инструменти;
6. Закон за дейността на колективните инвестиционни схеми и на други предприятия за

- колективно инвестиране;
7. Наредба № 2 от 9.11.2021 г. за първоначално и последващо разкриване на информация при публично предлагане на ценни книжа и допускане на ценни книжа до търговия на регулиран пазар;
 8. Наредба № 7 от 27.05.2021 г. за реда за придобиване, признаване и отнемане на правоспособност на брокерите на финансови инструменти и инвестиционните консултанти;
 9. Наредба № 8 от 3.09.2020 г. за изискванията към дейността на централните депозитари на ценни книжа, централния регистър на ценни книжа и други лица, осъществяващи дейности, свързани със сетълмента на ценни книжа;
 10. Наредба № 13 от 22.12.2003 г. за търгово предлагане за закупуване и замяна на акции;
 11. Наредба № 38 от 21.05.2020 г. за изискванията към дейността на инвестиционните посредници;
 12. Наредба № 41 от 11.06.2008 г. за изискванията към съдържанието на обосновката на цената на акциите на публично дружество, включително към прилагането на оценъчни методи, в случаите на преобразуване, договор за съвместно предприятие и търгово предлагане;
 13. Наредба № 44 от 20.10.2011 г. за изискванията към дейността на колективните инвестиционни схеми, управляващите дружества, националните инвестиционни фондове, алтернативните инвестиционни фондове и лицата, управляващи алтернативни инвестиционни фондове;
 14. Правила на „Българска фондова борса“ АД;
 15. Правилник за дейността на „Централен депозитар“ АД.

Забележка: Кандидатите следва да са запознати с актуалните към момента на провеждане на изпита редакции на изброените нормативни актове.

Посочената литература за подготовка за изпита има препоръчителен характер и не ограничава кандидатите в използването на допълнителна литература по техен избор, а има за цел единствено да подпомогне подготовката.

В част от темите са използвани Ключови думи, които описват конкретните умения (действия), които кандидатите трябва да притежават (изпълняват), за да могат успешно да преминат съответния изпит. В настоящият конспект са използвани следните ключови думи:

<i>Ключова дума</i>	<i>Действие</i>
Разграничение	Да се раздели на видове, класове или категории.
Изчисляване	Да се уточни или определи по математически начин.
Определяне	Да се стигне до решение, в резултат на анализ; да се разреши или да се реши с избор между различни възможности.
Интерпретиране	Да се обясни или каже смисъла на; да се представи по разбираем начин
Обясняване	Да се даде значение и важност на; да се разбере; да се даде причина за.
Изброяване	Да се изброи.

Тематичният конспект за изпита за придобиване на право за извършване на дейност като инвестиционен консултант е приет с решение по Протокол № 11 от 13.02.2023 г. на заседание на Комисията за финансов надзор.